

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Střední průmyslová škola strojnická Olomouc
tř.17. listopadu 49**

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu
„Výuka moderně“**

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205

Šablona: VI/2

Sada: 1

Číslo materiálu v sadě: 4

Název: Úloha české národní banky

Jméno autora: Ing. Miroslava Špičáková

Předmět: EKONOMIE

Jazyk: čeština

Klíčová slova: česká národní banka, cenová stabilita, peněžní oběh, dohled, kurzy české měny, nástroje české národní banky

Cílová skupina: studenti středních škol

Stupeň a typ vzdělání: odborné vzdělání

Očekávaný výstup: Vysvětlí jakou funkci v bankovním systému ČR plní česká národní banka a jakými nástroji ovlivňuje ekonomiku.

Metodický list/anotace

Studijní materiál slouží jako úvod do monetární politiky a konkrétně do role české národní banky ve státě. Pojednává a přibližuje úlohu centrální banky ve státě a přibližuje nástroje ČNB, kterými reguluje a ovlivňuje množství peněz v ekonomice.

Zpracováno: 19.9.2012

ÚLOHA ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

Česká národní banka je, stejně jako většina centrálních bank v jiných státech, nezávislá na výkonné moci státu. Tato nezávislost je vytvořena proto, aby bankovní politika byla méně citlivá na rozmary politického života a byla stabilizující silou ekonomiky.

Prioritním cílem centrálních bank se v posledním období stává cenová stabilita. Úkolem je zajistit stabilitu cen v ekonomice, a tím přispět k tvorbě stabilního prostředí pro rozvoj podnikatelských aktivit. Za tímto účelem Česká národní banka určuje měnovou politiku, řídí peněžní oběh, platební a zúčtovací styk a vykonává dohled nad ostatními bankami.

Nejvyšším orgánem je sedmičlenná bankovní rada, jejíž členy jmenuje na dobu šesti let prezident republiky, ale může je předčasně odvolat.

- Jako ústřední banka je ČNB pověřena výkonem státního monopolu na vydávání bankovek a mincí (proto je označována také jako emisní nebo cedulová banka).

- ČNB vykonává bankovní dohled: vydává povolení k podnikání v bankovníctví, kontroluje činnost bank, jejich majetkové podíly, slučování apod.

- Některé činnosti ČNB vykonává na obchodních principech, např. pro stát vede účty státního rozpočtu a registr cenných papírů vydaných ČR, může státu poskytnout krátkodobý úvěr, prodávat státní dluhopisy nebo jiné cenné papíry se státní zárukou, výjimečně může poskytnout i úvěr řádně nezajištěný.

- ČNB konečně působí i v oblasti devizového hospodářství a ve vztazích k zahraničí (určuje kurzy české měny k měnám zahraničním a cenu zlata v bankovních operacích apod.).

Z opatření a nástrojů ČNB, které mají zásadní vliv na činnost bank a celý ekonomický stav země, patří mezi nejvýznamnější opatření o kapitálové přiměřenosti (je závazně stanoven minimální podíl přesně vymezeného kapitálu banky na objemu obchodů), úvěrové angažovanosti (maximální rozsah pohledávek vůči jednomu dlužníku) či stanovení povinných minimálních rezerv (každá banka je povinna udržovat určitou část svých aktiv na neúročeném účtu u ČNB).

NÁSTROJE CENTRÁLNÍ BANKY

Centrální banka má množství nástrojů, které může použít k regulaci nabídky peněz. Nejdůležitější z nich uvádíme.

- Operace na volném trhu označují nákupy a prodeje státních cenných papírů (například státních pokladničních poukázek nebo obligací). Když centrální banka

kupuje státní cenné papíry od bank a jiných investorů, vlastně tím pumpuje peníze do ekonomiky. Peníze prodávající ukládají na své účty. Pokud jde o banky, ty se pokusí půjčit ze svých nových vkladů kolik mohou, čímž přispějí k nabídce peněz. Jakmile se tyto nové půjčky dostanou do bankovního systému, celková nabídka peněz se ještě dále zvýší. Když centrální banka prodává státní cenné papíry, odnímá peníze z ekonomiky. Bankovní rezervy se snižují a ti, kdo kupují cenné papíry, vybírají peníze z účtů. Snižování rezerv také snižuje schopnost bank půjčovat peníze, což zpomaluje růst nabídky peněz.

- Diskontní sazba. Právě tak jako se jednotlivci a firmy obracejí na své banky, když si potřebují vypůjčit, obracejí se také obchodní banky na centrální banku, když potřebují finance. Jako jiní vypůjčovatelé mají i banky stanovený úrok na své půjčky od centrální banky. Úroková sazba, kterou stanovuje centrální banka u svých půjček bankám a jiným finančním institucím, se nazývá diskontní sazba. Pokud centrální banka zvýší diskontní sazbu, banky zvýší úrokové sazby, které účtují svým zákazníkům. Je-li diskontní sazba snížena, banky sníží své sazby. Vyšší úrokové sazby odrazují od vypůjčování, zatímco nižší sazby mají opačný účinek. Zvýší-li se množství půjček, rozšíří se nabídka peněz. Sníží-li se množství půjček, nabídka peněz je snížena.

- Povinné rezervy. Banky povinny držet procentní část svých vkladů jako povinnou rezervu u centrální banky. Zůstatek jejich vkladů je k dispozici pro půjčky zákazníkům. Zvýší-li centrální banka rezervní poměr, sníží tím schopnost bank půjčovat peníze. Když se rezervní poměr sníží, mohou obchodní banky půjčovat větší část svých vkladů, čímž se zase zvýší nabídka peněz.

Zdroj: <http://e-ekonomie.jacr.cz/>